JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Meie 03.11.2026 nr 7-1/7975

Kutse huvigruppidele tagasiside andmiseks Euroopa Liidu kriitilise side süsteemi loomise kohta

Lugupeetud kantsler Tarmo Miilits

Justiits- ja Digiministeerium on kokku panemas seisukohti Euroopa Komisjoni avaldatud Euroopa Liidu kriitilise side süsteemi õigusliku regulatsiooni ettepaneku kohta (Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the European Union Critical Communication System (EUCCS)). Soovime Teid kaasata ning kutsume esitama ministeeriumile oma sisendit.

European Union Critical Communication System (EUCCS) eesmärk on luua üle Euroopa **koostalitlusvõimeline kriitilise side keskkond**, mis võimaldab liikmesriikide õigus- ja elanikkonnakaitse ning muudel asutustel ja elutähtsate teenuste osutajatel igapäevaste ülesannete täitmisel ja kriisiolukordades teavet vahetada nii **siseriiklikult kui üle riigipiiride**. Komisjoni hinnangul puudub praegu ühtne üleeuroopaline süsteem ning piiriüleste operatsioonide puhul kasutatakse muu hulgas *ad hoc* lahendusi või kommertssidet.

Oluline on põhimõte, et **EUCCS ei ole üks tsentraalne Euroopa sidevõrk**. Valitud lahendus on detsentraliseeritud **„süsteemide süsteem (ing k *system of systems*“)**, kus liikmesriigid säilitavad kontrolli oma riiklike kriitilise side võrkude üle, kuid need peavad olema omavahel riigipiiride üleselt koostalitlusvõimelised. Seda ettepanekut toetas kevadel läbi viidud Komisjoni küsitluse raames ka Eesti ning see kooskõlastati EL koordinatsioonikogus aprillis 2026. EL-i tasandil ei kavandata keskset andmehalduse infrastruktuuri, vaid riiklike süsteemide ühendamiseks vajalikku tehnilist taristut ja ühist juhtimisraamistikku.

Miks EUCCS luuakse? Komisjoni mõjuanalüüs toob välja kolm põhiprobleemi:

1. **piiratud operatiivne liikuvus ja koostalitlusvõime** – riikide kriitilise side süsteemid on killustunud ning piiriülene teabevahetuse võime sidevõrkude kaudu on puudulik. Praktikas tähendab see seda, et kui näiteks Eesti politsei üksused liiguvad sügavamale Läti territooriumile, ei saa nad enam oma tavapäraseid operatiivraadioside terminalseadmeid kasutada, sest puudub võime ühilduda Läti operatiivraadioside võrguga.
2. **seniste kitsaribaliste süsteemide piiratud funktsionaalsus** – hetkel liikmesriikide operatiivraadioside võrkudes kasutatav TETRA/Tetrapol tehnoloogia võimaldab ainult info vahetust kõne ja sõnumiga aga ei võimalda tänapäevase lairibaside ulatuses pilti, videot ja reaalaja andmevahetust ehk sisenemist terminalseadme kaudu infosüsteemidesse.
3. **ebapiisav toimepidevus** – sidesüsteeme ohustavad küberrünnakud, raadioside segamine, füüsiline sabotaaž ja loodusõnnetused aga sidevõrkude varundus ja dubleeritus ei ole kõikjal piisav.

EUCCS toetab seega üleminekut operatiivraadioside ehk teisisõnu missioon-kriitilisele side (MCX) võrkudes **lairiba (ing k *broadband*)** tehnoloogiale ja luua EL-s ühine raamistik turvaliseks piiriüleseks ja asutustevaheliseks teabevahetuseks.

Mis on strateegiline tähendus Eesti jaoks?
Eesti riigiside teenuste vaates on ettepaneku kõige olulisem põhimõtteline järeldus, et EL **ei võta riikliku kriitilise side võrgu ehk meie mõistes operatiivraadioside võrgu rolli üle**. See haakub Eesti operatiivraadioside arendamise plaanide ja strateegiliste eesmärkidega. EUCCS eeldab toimivat riiklikku kriitilise side süsteemi ehk lairiba tehnoloogiat kasutavat operatiivraadioside võrku, mis vastab EL nõuetele ning mida saab ühendada teiste liikmesriikide vastavate süsteemide ehk operatiivraadioside võrkudega. See muudab riikliku lairibapõhise operatiivraadioside võrgu arhitektuuri valiku otseselt oluliseks ka ELi tasandi koostalitlusvõime seisukohalt.

Eesti seisukohalt vajavad seetõttu eriti tähelepanu järgmised aspektid:

- Eestis täidab riikliku kriitilise side süsteemi rolli EUCCS tähenduses **operatiivraadioside võrk**;
- EUCCSi riiklikuks pädevaks asutuseks määratakse **Riigiside Sihtasutus**, sest tema pädevuses on operatiivraadioside uue lairiba tehnoloogia arendamine ning seoses IT konsolideerimise protsessiga alates 1.07.2029 **Riigi Infosüsteemi Amet**;
- lairiba tehnoloogiat kasutava operatiivraadioside teenuste, prioriteedi ja eelistuse (ing k *pre-emption*), katvuse (90% territooriumist ja 95% elanikkonnast), varutoite (tugijaamades 8h) ja transmissiooni toimepidevuse (igas tugijaamas 2 õlga) **nõuded sätestatakse elektroonilise side seaduses**. Lisaks kaaluda antud seaduses ka operatiivraadioside võrgu jaoks rändluse (ing k *roaming*) sätete kehtestamine;
- **koostada on vajalik operatiivraadioside teenuse 10 aasta strateegia ning esitada Komisjonile selle kohta lühikokkuvõte** kus kajastatakse mh mis ajaraamis Eesti arendab välja operatiivraadioside lairiba tehnoloogial põhineva võrgu, kuidas toimub seniste operatiivraadioside kasutajate ja ka uute kasutajate liidestamine uute võrku, milline on Eesti mobiilsidevõrkude ja võimaliku riikliku taristu ning satelliitside roll Eesti operatiivraadioside ehk EUCCS Eesti osa arhitektuuris.
- **Eesti eesmärk on lairibal baseeruva operatiivraadioside võrgu väljaarendamiseks saada eelarvelist toetust Euroopa Liidu MFF jm vahenditest aga vajalik on eraldada ka riigieelarvelisi vahendeid**. Täpne summa selgub siis, kui on koostöös sideettevõtjatega koostatud täpsemad tehniliste mudelite võrdlused ja võetud arvesse ka siseriiklike kasutajate vajadusi. Eeldatavalt saab Eesti **alustada migratsiooni lairiba tehnoloogiat kasutavasse operatiivraadioside võrku 2034 aastal** aga vähemalt ajavahemikus 2026-36 peab tagama senise Tetra tehnoloogial põhineva võrgu toimepidevus ja jätkusuutlikkus.

Tagasiside ei pea tingimata hõlmama kõiki teemasid ja küsimusi. Arvamust võib anda ka ainult Teie organisatsiooni vaatest kõige olulisematele teemadele ja küsimustele.

Palun saatke oma arvamus Euroopa Liidu kriitilise side süsteemi loomise kohta hiljemalt 18.11.2026 aadressile info@justdigi.ee.

Küsimuste korral palun võtke kontakti: Priit Saar (priit.saar@justdigi.ee).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Uudeberg
kantsler

Lisad: 1. Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the European Union Critical Communication System (EUCCS)
2. ANNEX to the Brussels, 30.9.2026 COM(2026) 1010 final ANNEX Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the European Union Critical Communication System (EUCCS)

Priit Saar 503 7084
priit.saar@justdigi.ee

Lisaadressaadid: Kaitseministeerium
Sotsiaalministeerium
Rahandusministeerium
Kliimaministeerium
Riigikantselei
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit